

Dosarul nr. 2ra-559/2023
2-21084031-01-2ra-13042023

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. E. Badan-Melnic)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: L. Pruteanu, I. Țurcan, Iu. Cotruță)

ÎNCHEIERE

30 august 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
Judecători

Viorica Puica
Oxana Parfeni
Aliona Donos

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ruslan Baran, reprezentat de avocatul Denis Grecu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Irina Antonovscaia-Baran împotriva lui Ruslan Baran, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Buiucani, municipiul Chișinău, cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor și compensarea cheltuielilor de judecată, împotriva deciziei din 22 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

a c o n s t a t a t:

La 03 iunie 2021, Irina Antonovscaia-Baran a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ruslan Baran, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Buiucani, municipiul Chișinău, solicitând desfacerea căsătoriei încheiate cu Ruslan Baran, la data de 14 noiembrie 2009, înregistrată de către Oficiul Stare Civilă mun.Chișinău sub nr. 1314, stabilirea domiciliului copiilor minori xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născută la xxxxx, cu mama, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori xxxxx și xxxxx, în sumă fixă de 1 500 de lei, pentru fiecare copil, de la data depunerii cererii până la atingerea majoratului copiilor.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că, la data de 14 noiembrie 2009 a încheiat căsătoria cu Ruslan Baran. La data de xxxxx s-a născut fiica xxxxx, iar la xxxxx, fiica xxxxx.

Reclamanta a susținut că, viața în comun cu pârâtul a eșuat, având în vedere incompatibilitățile dintre ei. Tentativele întreprinse în vederea ameliorării relațiilor au eșuat, certurile și neînțelegerile au continuat. Păstrarea familiei în astfel de circumstanțe a devenit imposibilă, deoarece au devenit persoane străine.

Totodată, a solicitat ca copiii minori să fie lăsați cu ea, sunt atașați de ea, se ocupă de educația și întreținerea lor.

De asemenea, a menționat că, pârâtul nu acordă ajutor material copiilor, deși, lucrează, însă ascunde veniturile.

Prin cererea depusă la data de 11 aprilie 2021, Irina Antonovscaia-Baran a concretizat pretențiile, solicitând stabilirea domiciliului copiilor minori xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născută la xxxxx, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori xxxxx și xxxxx, în sumă fixă de 2 500 de lei, pentru fiecare copil, de la data depunerii cererii până la atingerea majoratului copiilor și punerea pe seama pârâtului a cheltuielilor cu privire la plata taxei de stat la eliberarea certificatului de divorț, încasarea cheltuielilor de judecată privind plata taxei de stat la înaintarea acțiunii și alte cheltuieli de judecată.

În motivarea cererii de concretizare, reclamanta invocat că, pe parcursul ultimei perioade de timp, viața de familie a încetat și nu mai comunică cu pârâtul în interes familial. Pârâtul este o persoană agresivă, fiind deseori pe parcursul căsătoriei supusă actelor de violență în familie. În final, au divorțat pe cale amiabilă la Serviciul stare Civilă mun. Chișinău.

Totodată, având în vedere că, participă activ și interesat în procesul de creștere a copiilor, a reiterat ca domiciliul copiilor să fie stabilit cu ea. Stabilirea domiciliului copiilor minori cu ea este motivată și prin atașamentul copiilor față de mamă, cât și a mamei față de copii. Interesul superior al copiilor este de a crește într-un mediu sigur și protejat, alături de mama.

Reclamanta a indicat că, nu are cu pârâtul vreun acord sau contract încheiat cu privire la modul de plată a pensiei de întreținere sau forma de contribuție la îngrijirea copiilor comuni. De nenumărate l-a informat pe pârât care sunt cheltuielile de întreținere suportate, însă pârâtul a rămas pasiv la contribuirea financiară în scopul întreținerii copiilor comuni.

Pârâtul încearcă să demonstreze că nu este angajat în câmpul muncii și nu dispune de un venit fix, însă în timpul căsătoriei au înființat S.R.L. „STILPROFIT SERVICE”, cu genul de activitate-fabricare mobilei. Pârâtul este proprietarul exclusiv al companiei și dispune de venituri fluctuante legate de activitatea acestei companii.

Cheltuielile lunare pentru întreținerea unui copil sunt aproximativ de 5 000 de lei, constituite din: alimentație, medicamente, servicii comunale, grădiniță, școala, îmbrăcăminte, încălțăminte și alte cheltuieli. Conform datelor Biroului Național de Statistica, în anul 2019, minimum de existență pentru copii constituie în medie 1 927,7 lei, lunar, constituind minimum de existență pentru întreținerea unui copil, însă această sumă nu reprezintă maximum, părinții având obligația asigurării unui trai decent copiilor. În situația în care prețurile la produsele alimentare și articolele de îmbrăcăminte sunt în creștere, în fiecare lună, a considerat că achitarea unei pensii de întreținere în sumă de 2 500 de lei, pentru fiecare copil minor comun, ar constitui o sumă decentă pentru întreținerea și existența copiilor. Astfel, a majorat cuantumul pretenției cu privire la încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori din acțiunea inițială de la 1500,00 la 2 500 lei/lună, pentru fiecare copil minor.

Prin hotărârea din 26 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Irina Antonovscaia-Baran și s-a stabilit domiciliul copiilor la domiciliul mamei. S-a încasat de la Ruslan Baran în beneficiul Irinei Antonovscaia-Baran pensia de întreținerea copiilor xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născută la xxxxx, în cuantum de câte 1 800 lei, lunar, pentru fiecare copil, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată, 03

iunie 2021, și până la atingerea majoratului de către fiecare copil în modul corespunzător și suma de 100 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru plata taxei de stat. În rest, acțiunea înaintată de Irina Antonovscaia-Baran a fost respinsă ca fiind neîntemeiată. În partea pretenției de desfacere a căsătoriei, procesul civil a fost încetat, drept urmare a renunțării reclamantei la pretenție. S-a încasat de la Ruslan Baran în beneficiul statului suma de 1 296 de lei, cu titlu de taxă de stat.

Drept urmare, a dezacordului cu hotărârea din 26 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, Ruslan Baran a contestat-o cu apel.

Prin decizia din 22 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ruslan Baran și s-a menținut hotărârea din 26 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru

Instanța de apel a conchis că, instanța de fond prin hotărârea pronunțată a reținut temeinicia acțiunii înaintate din considerentul că în conformitate cu prevederile art. 18 alin. (1) din Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15 decembrie 1994, ambii părinți, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținând cont în primul rând de interesele acestuia.

Situație de acest fel este reglementată și în art.27 alin.(2) din Convenție, care prevede că părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

În acest sens, Curtea Europeană a drepturilor Omului a reiterat principiul bine stabilit în jurisprudența sa, conform căruia scopul Convenției nu este de a proteja drepturile teoretice sau iluzorii ci cele concrete și efective (Cauza Artico împotriva Italiei).

Astfel, reglementările menționate arată că, conform legislației, ambii părinți au datoria de a compensa cheltuielile pentru întreținerea copilului minor.

În context au fost citate și prevederile, art. 74, art.75 alin.(1), art. 76 alin. (1) și (2) din Codul familiei.

Instanța de apel a reținut că, soților le revine obligația comună de creștere și întreținere a copilului minor comun, chiar și în condițiile în care căsătoria dintre părinții copilului a fost desfăcută.

Urmând ideea că, copiii minori xxxxx și xxxxx se află în grija și la întreținerea Irinei Antonovscaia-Baran, iar între părți nu există niciun acord privind întreținerea copiilor minori, instanța de fond întemeiat a stabilit încasarea pensiei de întreținere a copiilor în mărime de 1 800 lei, lunar, pentru fiecare copil, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată, 03 iunie 2021 și până la atingerea majoratului de către fiecare copil în modul corespunzător, or, sarcina de întreținere a copilului le revine ambilor părinți în virtutea responsabilităților asumate încă de la momentul conceperii copilului în familie.

În asemenea împrejurări, ținând cont de interesul major al copiilor minori, prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia de a dispune încasarea de la Ruslan Baran a pensiei pentru întreținerea copiilor în mărime de 1 800 lei, lunar, pentru fiecare copil, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată, 03 iunie 2021 și până la atingerea majoratului de către fiecare copil în modul corespunzător.

Instanța de apel a punctat că, deși, plata pensiei alimentare este destinată a satisface în primul rând nevoile alimentare ale copilului, obligația legală de întreținere a copilului este mult mai complexă decât o simplă îndatorire alimentară,

pentru că are menirea de a procura celui îndreptățit resursele necesare împlinirii și a altor trebuințe, precum cele privind asigurarea unei instruirii corespunzătoare, a unei locuințe, a tratamentelor medicale (lunare), iar încasarea pensiei de întreținere într-o sumă mai mică va leza substanțial interesele copiilor minori, ori în orice situația drepturile copilului prevalează (art. 3, alin. (1) al Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului).

Alegațiile apelantului nu au fost reținute ca pertinente or, acesta, asumându-și obligațiile de părinte, urmează să dea dovadă de voință corespunzătoare întru asigurarea unei creșteri și dezvoltări normale a copilului său propriu, asigurându-i condiții de trai decente. Întreținerea copiilor minori de către părinți reprezintă o obligație aflată în corelație cu interesul superior al copilului.

La 15 februarie 2023, Ruslan Baran a depus cerere de recurs, contrasemnată de avocatul Denis Grecu, împotriva deciziei din 22 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complete de judecători.

În susținerea recursului, partea recurentă a invocat încălcarea normelor de drept procedural prin prisma art. 432 alin.(3) lit.d) din Codul de procedură civilă, instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces.

Cu trimitere la prevederile art.373 alin.(1), (2), art. 376 alin.(1), art.183 alin.(1), (2) lit.c), art. 58 alin.(5) din Codul de procedură civilă, recurentul a susținut că, problema abordată în speță în principiu se rezumă la stabilirea domiciliului copiilor minori cu unul din părinți care au divorțat și încasarea pensiei de întreținere a acestora de la părinte care va locui separat de copii.

Totodată, în sensul art.54 din Codul familiei, copilul are dreptul să-și exprime opinia la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele și să fie audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative, de opinia copilului se ține cont în mod obligatoriu, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate, dacă aceasta nu contravine intereselor copilului. Acest drept al minorului este consacrat și pe plan internațional, prin prisma prevederilor art. 12 din Convenția ONU privind drepturile copilului adoptată la 20 noiembrie 1989, la New York, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993 prin care statele părți garantează copilului capabil de discernământ dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește, opiniile copilului urmând să fie luate în considerare ținându-se seama de vârsta sa și de gradul său de maturitate.

Recurentul a afirmat că, obiectul acțiunii în speță este unul complex, pretențiile invocate fiind interdependente, or, soluționând problema încasării pensiei pentru întreținerea copiilor minori, instanțele urmau să verifice și legalitatea hotărârii în partea stabilirii domiciliului copiilor, întrucât în funcție de soluția pe marginea acestei pretenții se identifică partea responsabilă pentru achitarea pensiei alimentară.

Pe de altă parte, instanța de fond și instanța de apel au examinat pretențiile conexe contrar prevederilor art.63 alin.(1) din Codul familiei, fără a audia părerea copiilor care au atins deja vârsta de 10 ani, astfel încât instanțele s-au expus asupra drepturilor persoanelor neantrenate în proces, deși, problema audierii copiilor minori trebuia să fie examinată de către instanțe din oficiu, având în vedere interesele copiilor și reieșind din vârsta și gradul lor de maturitate. Instanței de judecată îi revine sarcina de a stabili acel interes superior al copilului, care ar înclina balanța justiției către mamă sau către tata, astfel interesul superior al copilului fiind singurul

criteriu după care instanța se călăuzește pentru a decide cu privire la exercitarea drepturilor părintești (decizia Curții Supreme de Justiție din 07 decembrie 2022, nr. 2ra-1099/22, în cauza S.Scrob vs. P. Scrob).

Copia recursului declarat, prin scrisoarea datată cu 10 mai 2023 (f.d.219) a fost expediată în adresa intimaților. Conform avizului de recepție (f.d.223), Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Buiucani, municipiul Chișinău, a recepționat recursul, la 15 mai 2023. De la adresa intimatei Irina Antonovscaia-Baran, corespondența a fost restituită instanței de recurs cu mențiunea „nereclamat” (f.d.221-222).

La 22 mai 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.224), Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Buiucani, municipiul Chișinău a depus referință la recursul declarat, exprimând faptul că, susțin în continuare avizul nr.353 din 17 ianuarie 2022.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 22 noiembrie 2022, iar cererea de recurs a fost depusă de către Ruslan Baran, contrasemnat de avocatul Denis Grecu, la data de 15 februarie 2023.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale către participanții la proces la data de 28 decembrie 2022, inclusiv prin intermediul poștei electronice (f.d.205). Astfel, recursul este declarat în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ruslan Baran, contrasemnat de avocatul Denis Grecu, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de Ruslan Baran, contrasemnat de avocatul Denis Grecu, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Recurentul invocă prevederile art.432 alin.(3) lit.d) din Codul de procedură, instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces, menționând că contrar prevederilor art.58 alin.(5), 183 alin.(1) din Codul de procedură civilă, art.54, 63 alin.(1) din Codul familiei, instanța de apel, având în vedere că, pretențiile despre stabilirea domiciliului copiilor și încasarea pensiei de

întreținere sunt interdependente, urma să verifice legalitatea hotărârii și în partea stabilirii domiciliului copiilor, întrucât în funcție de soluție se identifică partea responsabilă pentru achitarea pensiei de întreținere. Copii au atins vârsta de 10 ani și urmau a fi audiați pentru a afla opiniile lor, în interesul superior al copiilor, făcând referire la Decizia Curții Supreme de Justiție din 07 decembrie 2022, dosarul nr.2ra-1099/22.

Completul de judecată stabilește că cauza respectivă diferă de cauza civilă soluționată prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 07 decembrie 2022, dosarul nr.2ra-1099/22, la care face referire recurentul. Or, în această speță, reieșind din conținutul referinței depuse de pârât, în instanța de fond, și din conținutul cererii de apel, se conchide că Ruslan Baran nu a obiectat împotriva faptelor pe care reclamanta își baza pretenția despre stabilirea locului de trai al copiilor, fiind de acord ca copiii să fie stabiliți la domiciliul mamei, iar hotărârea judecătorească din 26 mai 2022 a fost contestată doar în partea pretenției despre încasarea pensiei de întreținere.

În condițiile speței respective, potrivit prevederilor art.123 alin.(6) din Codul de procedură civilă, faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat, aceasta din urmă fiind degrevată de obligația dovedirii lor. Recunoașterea expusă în scris, în referință și cererea de apel, semnate de Ruslan Baran/avocat, sunt anexate la materialele dosarului.

În cealaltă cauză civilă ambele părți litigante au avut pretenții cu privire la stabilirea locului de trai a copiilor.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru

Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1997, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Ruslan Baran, contrasemnat de avocatul Denis Grecu.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ruslan Baran, reprezentat de avocatul Denis Grecu, împotriva deciziei din 22 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Viorica Puica

Judecători

Oxana Parfeni

Aliona Donos